

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10Tos/26/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123010628
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Monok
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8123010628.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Monoka a sudcov JUDr. Evy Rešatkovej a JUDr. Mariána Sninského na neverejnom zasadnutí konanom dňa 30.08.2023, v trestnej veci odsúdeného A. B. pre pokračujúci obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona a iné, o sťažnosti okresného prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 3PP/27/2023 zo dňa 16.05.2023 takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku z a m i e t a sťažnosť okresného prokurátora.

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením okresný súd rozhodol tak, že podľa § 415 ods. 1 Tr. poriadku a § 67 ods. 1 Tr. zákona podmienčne prepúšťa ods. A. B. z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 4T/48/2011 z 10.06.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1To/48/2014 zo 14.09.2016 v trvaní 11 rokov a rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 5T/59/2010 z 23.03.2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9To/12/2018 z 09.05.2018 v trvaní 2 rokov. Súčasne podľa § 68 ods. 1 Tr. poriadku nad odsúdeným nariadil probačný dohľad vo výmere 3 rokov a podľa § 51 ods. 3 písm. c) Tr. zákona odsúdenému počas skúšobnej doby podmienčného prepustenia zakázal stretávať sa so spoluodsúdenými – C. D. a E. F.. Podľa § 68 ods. 1 Tr. zákona určil skúšobnú dobu v trvaní 7 rokov.

Proti tomuto uzneseniu, ihneď po jeho vyhlásení, podal okresný prokurátor sťažnosť, ktorú neskôr aj písomne odôvodnil. Uviedol, že sa s napadnutým uznesením nestotožňuje. Podľa neho samotná skutočnosť, že odsúdený splnil formálne podmienky na podmienčné prepustenie z výkonu trestu, ešte nemôže byť dôvodom na podmienčné prepustenie, a to ani za predpokladu, že odsúdený sa vo výkone trestu správa slušne a bol opakovane disciplinárne odmenený. Súd pri rozhodovaní o tom, či odsúdený splnil podmienky na podmienčné prepustenie, má brať do úvahy aj osobu odsúdeného, jeho predchádzajúci život pred nástupom výkonu trestu, ako aj charakter trestnej činnosti a doterajšie odsúdenia. Odsúdený bol doteraz 6-krát súdne trestaný, opakovane sa dopúšťal trestnej činnosti a t. č. je vo výkone trestu pre obzvlášť závažný zločin. Len samotná existencia splnenia podmienky, že dňa 24.04.2023 uplynula lehota na podmienčné prepustenie, bez prihliadnutia na doterajšie odsúdenia, nemôže byť dôvodom na to, aby bol odsúdený podmienčne prepustený, keďže v tomto prípade odsúdený vykonáva 2 tresty odňatia slobody, kde výkon trestu mu končí 27.05.2025, resp. 28.01.2027. Vzhľadom na túto skutočnosť konštatuje, že aj keď boli splnené formálne podmienky na podmienčné prepustenie, z materiálnej stránky tomu tak nie je. Je presvedčený, že v danom prípade nie je možné predpokladať, že odsúdený, najmä s prihliadnutím na jeho doterajšie odsúdenia, naplnil doterajším výkonom trestu účel trestu. Považuje za potrebné poukázať aj na to, že odsúdený doteraz neurobil nič, čím by ospravedlnil svoje protiprávne konanie. Svoje konanie neofútoval, neospravedlnil sa a neuhradil škodu. Vzhľadom na vyššie uvedené preto navrhol, aby Krajský súd v Prešove zrušil napadnuté uznesenie a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

Na základe podanej sťažnosti preskúmal krajský súd v zmysle ust. § 192 ods. 1 Tr. poriadku správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie týmto výrokom napadnutého uznesenia predchádzajúce a dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora nie je dôvodná.

Prvostupňový súd v posudzovanej veci i podľa názoru krajského súdu vykonal dokazovanie v takom rozsahu, ako to bolo pre potreby rozhodnutia o tom, či sú v danom prípade splnené všetky zákonom požadované podmienky pre podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu, potrebné. Tieto v súlade s ust. § 2 ods. 12 Tr. poriadku vyhodnotil a na základe takéhoto postupu dospel aj k správne rozhodnutiu.

V dôvodoch svojho rozhodnutia okresný súd aj výrok, ku ktorému dospel, náležitým spôsobom odôvodnil a krajský súd v podrobnostiach pre správnosť dôvodov na tieto poukazuje. Len vzhľadom na dôvody sťažnosti prokurátora niektoré skutočnosti krajský súd považuje za potrebné zvýrazniť a doplniť.

Tak, ako to plynie zo samotného výroku napadnutého uznesenia, aj z obsahu spisového materiálu, ods. A. B. vykonával 2 tresty odňatia slobody – jednak trest odňatia slobody vo výmere 11 rokov uložený mu rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 4T/48/2011 z 10.06.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1To/48/2014 zo 14.09.2016 za spolupáchateľstvo na pokračujúcom obzvlášť závažnom zločine vydierania podľa § 20 k § 189 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zákona a jednak súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov uložených mu rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 5T/59/2010 z 30.06.2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 9To/12/2018 z 09.05.2018 za prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zákona a vo vzťahu k zrušeným výrokom o treste rozsudku sp. zn. 32T/67/2010 a rozsudku sp. zn. 32T/142/2009 aj pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 Tr. zákona a prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 Tr. zákona.

Aj keď prvostupňový súd necitoval všetky aplikované ustanovenia správne, dospel k správnym záverom o splnení tak formálnych, ako aj materiálnych podmienok podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Tr. zákona súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmiennečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmiennečného trestu odňatia slobody. Podľa odseku 2 pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva. Podľa odseku 3 ak odsúdený má vykonať viac trestov odňatia slobody, odsúdený môže byť podmiennečne prepustený najskôr po výkone súčtu pomerných častí uložených trestov podľa odseku 1 písm. a) až c), § 67 ods. 1 a 2 a celého zvyšku trestu podľa § 68 ods. 2.

Podľa § 67 ods. 1 Tr. zákona osoba odsúdená za obzvlášť závažný zločin alebo osoba odsúdená na trest odňatia slobody podľa § 47 ods. 2 okrem osoby odsúdenéj na doživotie môže byť podmiennečne prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody.

Keďže tresty, ktoré odsúdený vykonával, boli uložené jednak za obzvlášť závažný zločin a jednak za prečin je zrejmé, že k jeho podmiennečnému prepusteniu z výkonu trestov, pri splnení ostatných zákonom požadovaných podmienok, mohlo dôjsť až po výkone súčtu pomerných častí týchto trestov (teda 3 z 11 rokov a 1 z 2 rokov), t. j. 9 rokov a 3 mesiacov. Keďže do výkonu trestu nastúpil 28.09.2016, tak po započítaní vykonanej väzby od 29.07.2010 do 14.02.2011 a od 13.09.2011 do 26.03.2013 (vo veci sp. zn. 4T/48/2011) a vykonaného trestu odňatia slobody od 14.02.2011 do 13.09.2011 (vo veci sp. zn. 32T/67/2010) zákonom požadovanú časť trestov vykonal 28.04.2023. Tým splnil formálnu podmienku týkajúcu sa možnosti podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody.

Pokiaľ ide o materiálne podmienky, prvou je, že odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a správaním preukázal polepšenie, a druhou je, že môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Prvá materiálna podmienka sa viaže na správanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody a jej plnenie preukazuje príslušný ústav na výkon trestu v hodnotení odsúdeného (§ 62 zák. č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody). S ohľadom na povahu a účel tohto právneho inštitútu je odôvodneným úsudok, že o takomto polepšení môže okrem iného svedčiť, ak odsúdený riadne a zodpovedne plní povinnosti, ktoré vo výkone trestu pre neho vyplývajú z právnych predpisov, ak dodržiava ústavný poriadok a stanovený režim, plní pokyny príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, dodržiava zásady slušného správania, iniciatívne spolupracuje a plní program zaobchádzania, dodržiava povinnosti a zákazy obsiahnuté v zákone o výkone trestu odňatia slobody a vo vyhláske, ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu a pod..

Splnenie druhej materiálnej podmienky súd objasňuje a skúma komplexnejšie. Posudzuje všetky okolnosti súvisiace s osobou odsúdeného, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám, prostredie, v ktorom žil, celý doterajší život, povahu a charakter trestnej činnosti, pre ktorú je vo výkone trestu s cieľom, či všetky tieto skutočnosti umožňujú prijať prognózu, že v prípade prepustenia na slobodu povedie riadny život, t. j. život v súlade s právnymi, morálnymi a etickými normami spoločnosti.

Z judikatúry Ústavného súdu SR týkajúcej sa hodnotenia materiálnych podmienok podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, ktorá bola zhrnutá v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 36/2022 z 24.05.2022, vyplýva, že zmysel podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody nie je v tom, aby za dobré správanie bol odsúdený automaticky podmiennečne prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, ku ktorým súdy pri svojom rozhodovaní musia prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy (IV. ÚS 85/2011, IV. ÚS 321/2013). Všeobecný súd rozhodujúci o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody však musí zohľadniť všetky zadovážené dôkazy, ktoré mu poskytnú komplexný obraz o osobe odsúdeného a jeho celkovom správaní a plnení povinností vo výkone trestu, pretože aj tieto okolnosti vedú do istej miery ovplyvniť predpoklad o tom, aké správanie možno od odsúdeného očakávať potom, ako opustí brány väzenia. Pri skúmaní splnenia materiálnych podmienok týkajúcich sa možnosti podmieneného prepustenia odsúdeného na slobodu je preto pre všeobecný súd dôležité zistiť a vyhodnotiť správanie odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody. Pritom správanie odsúdeného je determinované samotným výkonom trestu odňatia slobody, ako aj plnením jeho účelu, ktorý spočíva v prevencii pred ďalším páchaním trestnej činnosti a výchove odsúdeného k vedeniu morálneho a slušného života (III. ÚS 154/09, IV. ÚS 85/2011).

Zmyslom podmieneného prepustenia teda nie je odmeniť odsúdeného za dobré správanie vo výkone trestu – nejde o dobrodenie pre odsúdeného, a nemôže tak byť ani paušálne vylúčené u niektorých kategórií odsúdených, napr. recidivistov, ako špecifické sprísnenie trestného postihu. Nariadenie podmieneného prepustenia z výkonu trestu je namieste vtedy, ak už k náprave, resp. k dosiahnutiu účelu trestu ďalší pobyt odsúdeného vo výkone trestu nie je nutný, pričom možno vzhľadom na všetky relevantné okolnosti predpokladať, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život. V tomto smere je dôležité mať na pamäti, že vytvorenie špeciálnej, prísnejšej právnej úpravy podmieneného prepustenia zo strany všeobecného súdu pre recidivistov, ktorí v minulosti „nevyužili šancu“ v podobe podmieneného prepustenia a vo výkone trestu sa ocitli znova, nemožno z ústavnoprávneho pohľadu akceptovať (nález Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 2201/16 z 3.1.2017).

V podobnom duchu je formulované aj Odporúčanie Rec(2003)22 Výboru ministrov členských štátov o podmienenom prepustení, v rámci ktorého sa o. i. zdôrazňuje otvorenosť tejto možnosti všetkým odsúdeným v záujme zníženia škodlivých vplyvov uväznenia a zabezpečenie realistickej možnosti naplniť kritériá na podmiennečné prepustenie.

Trestná minulosť je relevantným faktorom pri rozhodovaní o podmienenom prepustení odsúdeného. Avšak predpoklad vedenia riadneho života v budúcnosti nemôže byť založený predovšetkým, či dokonca výlučne na trestnej minulosti konkrétneho jednotlivca. Je potrebné zohľadniť ďalšie aktuálne poznatky o osobe odsúdeného, stav jeho nápravy i prostredie, v ktorom by sa ocitol po prípadnom podmienenom prepustení na slobodu, ako aj zaoberať sa okolnosťami spáchania trestnej činnosti s ohľadom na mieru prekonania subjektívnych príčin tejto trestnej činnosti na strane odsúdeného. Trestnú minulosť nemožno

hodnotiť formalisticky – koľkokrát bol jednotlivец odsúdený, koľkokrát vykonával nepodmienečný trest odňatia slobody či koľkokrát porušil podmienky podmiennečného prepustenia. Je potrebné zvážiť, pred akou dlhou dobou a z akých dôvodov došlo k spáchaniu predchádzajúcich trestných činov a či možno od odsúdeného na základe jeho aktuálneho výkonu trestu očakávať, že povedenie riadny život (nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 2201/16 z 3.1.2017 a sp. zn. II.ÚS 1945/20 z 29.1.2021).

V načrtnutých súvislostiach je potrebné pripomenúť, že jedným z účelov trestu je aj vytvorenie podmienok na výchovu odsúdeného k tomu, aby viedol riadny život (§ 34 ods. 1 Trestného zákona), resp. vytvárať podmienky umožňujúce podporovať a rozvíjať pozitívne osobnostné rezervy pre resocializáciu odsúdených, aby viedli riadny život (§ 1a zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Pri posudzovaní žiadostí o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je tiež potrebné vziať do úvahy, že § 68 ods. 1 Trestného zákona umožňuje uložiť odsúdenému primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4 Trestného poriadku. Mieru rizika, ktorá je spojená s podmiennečným prepustením odsúdeného, tak možno zmierniť uložením týchto opatrení (I. ÚS 36/2022).

Pokiaľ ide o konkrétne posúdenie okolností tej-ktorej veci, je potrebné poukázať tiež na to, že riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody disponuje najkomplexnejšími a najrelevantnejšími informáciami o odsúdenom, keďže je de facto v priamom kontakte s ním (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Urtos/6/2020 z 18.11.2020).

Ďalším dôležitým faktorom pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody je aj postoj samotného odsúdeného k ním spáchanej trestnej činnosti (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Urtos/7/2020 z 19.11.2020).

Vychádzajúc z uvedeného aj krajský súd v danom prípade dospel k záveru, že u odsúdeného A. B. okrem splnenia formálnej podmienky, sú splnené aj materiálne podmienky, ktoré zákon vyžaduje pre to, aby bolo možné odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody podmiennečne prepustiť.

V tomto smere je v prvom rade potrebné poukázať na správanie sa odsúdeného počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Hodnotenie odsúdeného A. B. riaditeľom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Prešove je vo všetkých ohľadoch vysoko kladné. Jeho správanie viedlo nielen k preradeniu z ústavu zo stredným stupňom stráženia do ústavu s minimálnym stupňom stráženia a z diferenciačnej skupiny B na skupinu A, ale až do umiestnenia do otvoreného oddelenia a pracovného zaradenia na nestráženom pracovisku mimo ústavu s voľným pohybom. Dvakrát mu bola povolená vychádzka mimo ústavu za účelom skvalitnenia vzťahov s rodinou, pričom vždy sa vrátil riadne a včas. Bol 8-krát disciplinárne odmenený a ani raz disciplinárne potrestaný. Resocializačná prognóza je podľa záverov hodnotenia riaditeľa ústavu priaznivá a riziko recidívy nízke. Vzhľadom na vyššie uvedené riaditeľ konštatoval, že odsúdený preukazuje splnenie podmienok na podmiennečné prepustenie, a preto odporúčal jeho podmiennečné prepustenie s dohľadom a pripojil sa aj k návrhu odsúdeného o podmiennečné prepustenie.

Na základe uvedeného je možné v prvom rade konštatovať, že odsúdený A. B. jednoznačne vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a že teda splnil prvú materiálnu podmienku podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody.

Pokiaľ ide o posúdenie splnenia druhej materiálnej podmienky podmiennečného prepustenia je potrebné zdôrazniť, že pred spáchaním trestnej činnosti, za ktorú ods. Omasta vykonáva tresty odňatia slobody, ešte vo výkone trestu odňatia slobody nebol. V predmetnom prípade teda predtým na neho nebolo vykonávané cielené nápravné pôsobenie v tom zmysle, aby bolo možné konštatovať, že ani takéto pôsobenie nevedlo k náprave páchatela a že je preto potrebné voči nemu uplatňovať prísnejšie sankcie a opatrenia a tak ho intenzívnejšie viesť k zmene životných postojov. S prihliadnutím na uvedené a keďže od začiatku výkonu trestu bolo potrebné hodnotiť správanie odsúdeného ako bezproblémové, niet dôvodu domnievať sa, že odsúdený svoje správanie po dlhé roky prispôboval podmienkam výkonu trestu len za účelom splnenia predpokladov na podmiennečné prepustenie.

Nemenej významnou skutočnosťou pre záver o takom polepšení odsúdeného, že možno od neho v budúcnosti očakávať riadne vedenie života je aj jeho postoj k svojej trestnej činnosti, ktorý je sebakritický a uvedomuje si svoje osobné zlyhanie (viď hodnotenie riaditeľa ústavu). Mrzí ho najmä odlúčenie od rodiny a v budúcnosti chce viesť bezúhonný život.

Vhodné predpoklady pre to, aby v prípade podmieneného prepustenia ods. A. B. žil riadnym životom, vytvára aj stabilné rodinné prostredie. Žiť bude spoločne s manželkou a dvoma maloletými deťmi v mieste svojho trvalého bydliska, s ktorými aj počas výkonu trestu udržiaval pravidelný kontakt. Po prepustení z výkonu trestu sa má záujem zamestnať, pričom vzhľadom na zamestnanie pred nástupom do výkonu i počas výkonu trestu súd o zamestnaní sa odsúdeného po prepustení z výkonu nemá pochybnosti. To vytvorí podmienky aj pre úhradu prípadných finančných záväzkov odsúdeného, ktorých existencia a stav však v konaní zistená nebola.

Vzhľadom na uvedené preto nemožno súhlasiť s námietkou sťažovateľa, že u odsúdeného v prípade jeho prepustenia nebude možné očakávať, že povedie riadny život. Aj podľa krajského súdu možno v súlade so závermi súdu prvého stupňa konštatovať, že odsúdený počas výkonu trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie do takej miery, že možno od neho očakávať, že povedie v budúcnosti riadny život.

Na lepšie dosiahnutie toho, aby odsúdený aj skutočne v budúcnosti viedol riadny život, okresný súd správne uložil aj primerané povinnosti a obmedzenia. Tie jednoznačne sú spôsobilé znížiť mieru rizika, ktorá je spojená s podmieneným prepustením odsúdeného.

Zvyšku nevykonaného trestu odňatia slobody, aj závažnosti trestnej činnosti, pre ktorú bol A. B. odsúdený, zodpovedá tiež súdom stanovená skúšobná doba, ako aj nariadený probačný dohľad.

Z dôvodov vyššie rozpísaných teda nepovažoval krajský súd sťažnosť prokurátora za dôvodnú, a preto ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku jednomyseľne zamietol.
jednomyseľne

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.